

Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 6
від «17» жовтня 2022 р.

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«ОСНОВИ РЕЖИСУРИ»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування,
класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації

Київ
2022

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «ОСНОВИ РЕЖИСУРИ» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування, класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації. Київ, 2022. 19 с.

Укладачі: **Новіцька-Саричева О. О.**, викладач фахових дисциплін Кам'янець-Подільського фахового коледжу культури і мистецтв, спеціаліст першої категорії, *координатор групи*;
Власенко О. В., методист вищої категорії відділу формування і моніторингу змісту та якості культурно-мистецької освіти Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, член Національної спілки журналістів України;
Мусієнко О. В., завідувач телевізійного відділення, викладач телевізійних дисциплін Харківської школи сучасних театральних напрямів, спеціаліст першої категорії.

Рецензенти: **Ібрагімова Д. Х.**, голова громадської організації «Громадське дитяче інтернет-телебачення і радіо «Веселка ТВ», керівник всеукраїнських культурно-мистецьких і соціальних проєктів для дітей і молоді, член Всеукраїнської громадської організації «Асоціація діячів кіноосвіти і медіапедагогіки України»;
Майборода В. М., голова циклової комісії «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка, член Національної спілки кінематографістів України, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Основи режисури**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування, класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу.

Навчальна дисципліна «**Основи режисури**» сприяє формуванню в учнів знань про специфічні особливості кіно- та телемистецтва, їхніх видів та жанрів; навичок зі створення аудіовізуального твору за всіма етапами його виробництва відповідно до режисерського задуму в кінематографі та на телебаченні; напрацюванню власного режисерського стилю в процесі створення візуально-звукового образу.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Основи режисури**». У робочій навчальній програмі викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою відповідно до місцевих умов і потреб учня / учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. Також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання через перерозподіл нормативного змісту навчання за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування в учнів загального уявлення про професію режисера та його роль у кінематографі та на телебаченні; вивчення термінологічної особливості професійної мови творчих працівників кіно і телебачення; формуванню режисерського бачення («бачити» майбутній фільм окремими кадрами); навичок керування виробничо-творчим процесом на знімальних майданчиках, у телевізійних павільйонах, відеомонтажних; мотивацію до подальшого навчання в закладах фахової передвищої мистецької освіти на спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти в мистецькій школі.

Основні навчальні завдання типової навчальної програми: розкрити специфіку роботи режисера в різних видах та жанрах кіно та телебачення; навчити використовувати у творчому процесі зображально-виражальні засоби, режисерські методи та художні засоби виразності екранних видовищ; сформувати вміння аналізувати твори світового та українського кінематографа та телебачення, сучасного продукту мультимедіа; співпрацювати у творчому колективі.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів

– 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить для 1 – 4 років навчання 35 год. на рік (*1 год. занять на тиждень*).

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного / кожної учня / учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі **загальну кількість навчальних годин** рекомендовано розподіляти на розсуд викладача на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня / учениці; повторення / закріплення пройденого матеріалу; підготовку до контрольних заходів та/або публічних заходів; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня / учениці тощо).

Освітній процес з навчальної дисципліни **«Основи режисури»** здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є *груповий урок*.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми. Рекомендовані методи навчання: словесні (лекція, розповідь, бесіда, дискусія); наочні (перегляд фільмів, телевізійних програм, анімації); практичні (створення відеоробіт у різних екранних жанрах: відеозамальовка, соціальний ролик, телерепортаж, телевізійний сюжет зі стендапом, музичний кліп, теленарис).

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються форми **поточного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль дає викладачеві змогу своєчасно отримати об'єктивну інформацію про перебіг опанування учнями відповідних складових компетентностей з метою корегування педагогічних підходів для досягнення результатів навчання, передбачених типовою навчальною програмою і здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, тестів тощо. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі річного комплексного контрольного заходу, на якому перевіряється досягнення нормативних результатів навчання за всіма компонентами, передбаченими типовою навчальною програмою. Рекомендовані форми контрольного заходу: обговорення (дискусія), вікторина, онлайн-чат / форум (обмін думками та враженнями), публічний показ практичної роботи.

Наприкінці четвертого (випускного) року навчання проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної**

програми у формі підсумкового публічного показу (теленарис) за певними освітніми компонентами. Творчі роботи з дисциплін «Основи режисури», «Операторська майстерність», «Драматургія кіно та телебачення» та «Образотворче мистецтво» відповідно до спрямування класів (кіномистецтво, мультимедіа, анімація) мають бути пов'язані однією сюжетною лінією / задумом. Зміст підсумкових творчих завдань з кожної із зазначених дисциплін узгоджується відповідно до обраного виду та жанру аудіовізуального мистецтва.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою, на кожному з етапів навчання (*додаток*).

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання. Завдання: ознайомлення з видами та жанрами екранних мистецтв; особливостями режисерської діяльності у кіно-, телемистецтві; формування знань та вмінь з використання зображально-виражальних засобів в аудіовізуальних творах; створення відеозамальовки з дотриманням жанрових ознак і композиційної побудови.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. <i>Особливості екранної режисури</i>	1. Природа екранного видовища та його специфічні риси (вплив на почуття людини; внутрішній розвиток подій, аудіовізуальна та звукова форми; колективність творення та сприйняття тощо). Компоненти екранного видовища: зображення, звук, час, простір, автор, глядач, драматургія. 2. Кінематограф, телебачення як види синтетичних мистецтв.	4	1. Знає та називає риси, притаманні екранному видовищу; компоненти екранного видовища. 2. Знає та пояснює поняття «кінематограф» та «телебачення». Називає специфічні особливості кінематографа та телебачення як синтетичних мистецтв екранного видовища.

	<p>3. Творчі та виробничі функції режисера як керівника творчо-виробничого процесу.</p> <p>4. Принципи класичної режисури: життєва правда, надзавдання, активність дії, органічність, перевтілення.</p>		<p>3. Пояснює творчо-виробничі функції режисера щодо розподілу обов'язків членів знімальної групи на кожному з етапів роботи над програмою чи фільмом відповідно до режисерського бачення.</p> <p>4. Називає основні принципи класичної режисури.</p>
<p>Модуль 2. Режисерська діяльність у різних видових та жанрових формах</p>	<p>1. Види кінематографа: ігрове, документальне, науково-популярне та анімаційне. Жанри кінематографа: детектив, фантастика, музичний, історичний, пригодницький, комедія, мелодрама тощо.</p> <p>2. Види телепрограм: новинні, розважальні, наукові, спортивні, дитячі тощо. Жанри телепрограм: інформаційні (інформація, хроніка, замітка, інтерв'ю, звіт, репортаж, сюжет, опитування), аналітичні (коментар, огляд, бесіда, дискусія, ток-шоу, пресконференція), художньо-публіцистичні (замальовка, есе, нарис, фейлетон, історія, документальні тощо).</p> <p>3. Робота режисера у різних видах та жанрах кіно та телебачення.</p>	2	<p>1. Знає, називає та розрізняє на прикладах аудіовізуальних творів види та жанри кінематографа.</p> <p>2. Знає, називає та розрізняє на прикладах аудіовізуальних творів види та жанри телебачення.</p> <p>3. Пояснює специфіку роботи режисера у втіленні творчих ідей в аудіовізуальні образи різних видів та жанрів.</p>
<p>Модуль 3. Мова екрана</p>	<p>1. Зображально-виражальні засоби аудіовізуальних мистецтв: кадр, план (масштаб зображення), рух на екрані, ракурс, світло, колір, звук, музика, текст у кадрі та за кадром.</p>	14	<p>1. Знає та визначає зображально-виражальні засоби аудіовізуального твору у запропонованому викладачем прикладі.</p>

	<p>2. Кадр як основа екранного мистецтва. Види кадрів: сценарний, знімальний, монтажний. Композиція кадру (об'єкт знімання, межі кадру, точка знімання).</p> <p>3. Масштабна характеристика кадру. План та його види: далекий (дальній), загальний, перший середній (поясний), другий середній (американський – людина до колін), великий (крупний), макроплан (деталь). Ракурс як творчий метод режисера. Типи ракурсів: об'єктивний, суб'єктивний, точка зору.</p> <p>4. Екранна мізансцена як засіб вираження режисерського бачення. Види екранної мізансцени: горизонтальні, вертикальні, діагональні, площинні, глибинні, кругові, симетричні, асиметричні.</p>		<p>2. Знає, що таке кадр та розрізняє його види. Визначає складники композиції кадру в запропонованих прикладах аудіовізуальних творів.</p> <p>3. Розрізняє кадри за крупністю планів у запропонованих прикладах відеоробіт. Поєднує плани різної крупності під час виконання практичного завдання. Пояснює творче призначення ракурсу. Використовує певний ракурс під час практичної роботи відповідно до творчого завдання.</p> <p>4. Знає та пояснює функцію екранної мізансцени у відображенні взаємодії персонажів. Знає та називає види екранної мізансцени.</p>
<p>Модуль 4. Відеозамальовка</p>	<p>1. Поняття: відеоспостереження, відеозамальовка. Спільні жанрові ознаки: образність вирішення кадру, видові зйомки, музичний супровід, інтершум. Спостереження в роботі режисера. Підготовка та аналіз щоденника спостережень.</p> <p>2. Створення відеозамальовки відповідно до композиційної побудови за основними елементами: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка, фінал.</p>	<p>15</p>	<p>1. Знає поняття «відеоспостереження», «відеозамальовка»; називає їхні спільні жанрові ознаки. Пояснює значення навичок спостереження в роботі режисера та функціональну особливість ведення щоденника спостережень.</p> <p>2. Втілює власні ідеї бачення історії, дотримується послідовності композиційної побудови відеоряду. Створює</p>

		відеозамальовку дотримуючись жанрової структури. Під час презентації аудіовізуального твору вільно тримається перед публікою.
Всього годин у навчальному році:		35

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

визначає види та жанри аудіовізуального твору під час його перегляду;
поєднує плани за крупністю, визначає ракурс, дотримується композиції кадру під час виконання творчої роботи;

створює відеозамальовку з дотриманням ознак жанру та основних складових елементів відповідно до творчого завдання.

Другий рік навчання. Завдання: ознайомлення із режисерським задумом та його складовими частинами; формування навичок створення режисерського сценарію, монтажної фрази; створення соціального ролика з утіленням ідеї та дотриманням жанрових ознак реклами.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 5. Режисерський задум	1. Поняття: режисерський задум. Складові частини режисерського задуму: режисерська експлікація, надзавдання, наскрізна дія, сценарно-режисерський хід, образне, музично-шумове рішення тощо. 2. Режисерська експлікація як розробка режисерського постановочного плану. 3. Режисерський стиль.	5	1. Знає та пояснює поняття «режисерський задум», називає його складові частини. 2. Створює режисерську експлікацію відповідно до творчого завдання. 3. Створює індивідуальний звукозорний образ аудіовізуального твору в процесі виконання творчого завдання.
Модуль 6. Режисерський сценарій	1. Режисерський сценарій як взаємозв'язок між текстом і кадрами. Компоненти режисерського сценарію: драматургічна композиція, послідовність і крупність кадрів, технічні засоби, об'єкти знімання тощо.	10	1. Знає поняття «режисерський сценарій». Знає та називає компоненти режисерського сценарію.

	<p>2. Режисерська робота над літературним сценарієм. Архітектоніка твору: головні обставини, вихідна подія, початкова подія, перипетії, центральна подія, головна подія, фінальна подія. Створення режисерського сценарію за розділами: порядковий номер кадру, об'єкти знімання, плани кадрів, хронометраж кадру та характер звукозапису, зміст кадру, примітки.</p>		<p>2. Здійснює аналіз ключових літературних компонентів сценарію. Створює режисерський сценарій за основними розділами відповідно до творчого завдання.</p>
<p>Модуль 7. <i>Монтаж як виражальний засіб режисури</i></p>	<p>1. Монтаж як метод створення екранної дії. Типи монтажу: внутрішньокадровий, міжкадровий. Функції монтажу: образотворча та образно-змістова. Десять принципів монтажу: за крупністю; за орієнтацією в просторі; за напрямком руху об'єкту; за фазою руху; за темпом; за композиційним центром (центром рівноваги); за світлом; за кольором; за зміщенням вісі зйомки; за напрямком маси, що рухається в кадрі. Монтажене бачення.</p> <p>2. Фільм як розбивка на монтажні кадри, монтажні сцени та монтажні епізоди. Монтажна фраза як поєднання кадрів, об'єднаних певною темою. Типи монтажною фрази: регресивна, прогресивна, кільцева, синкопічна. Поєднання монтажних сцен у монтажну фразу. Поєднання монтажних сцен, об'єднаних спільною темою чи дією, у монтажний епізод.</p>	5	<p>1. Знає поняття та розуміє значення монтажу у створенні аудіовізуального твору. Знає та називає види, функції та принципи монтажу; розрізняє їх під час аналізу запропонованих екранних творів. Розуміє та пояснює значення монтажного бачення в роботі режисера.</p> <p>2. Знає та може пояснити, що таке монтажна фраза; її взаємозв'язок з монтажними сценами та епізодами. Прописує режисерську ідею створення монтажною фрази відповідно до творчого завдання.</p>
<p>Модуль 8. <i>Реклама на телебаченні</i></p>	<p>1. Реклама: поняття та історія виникнення. Функції реклами: економічна, інформаційно-просвітницька, соціальна, інтеграційно-</p>	15	<p>1. Знає та пояснює поняття «реклама», називає ключові події в історії виникнення жанру.</p>

	<p>організаторська, контролююча. Види реклами: іміджева, стимулююча, політична, соціальна, реклама стабільності тощо. Жанри телереклами: ролик, відеокліп, передача, інтерв'ю тощо.</p> <p>2. Етапи створення телереклами: бриф (творче завдання), написання сценарію, розкадровка, кошторис, знімання, монтаж. Режисерський сценарій телереклами: опис кадрів, текст, музика, шуми, звуки.</p> <p>3. Соціальна реклама як вид некомерційної реклами. Функціональні особливості соціальної реклами.</p>	<p>Називає функції реклами; розрізняє її види та жанри, аналізуючи приклади на телебаченні.</p> <p>2. Знає та називає етапи створення телевізійної реклами. Створює режисерський сценарій рекламного ролика за запропонованою викладачем темою.</p> <p>3. Знає, що таке соціальна реклама та пояснює її функціональні особливості. Створює соціальний рекламний ролик за темами, запропонованими викладачем, дотримуючись композиційної побудови. Використовує режисерський сценарій як реальну основу для майбутнього твору. Дотримується етапів втілення режисерського задуму. Використовує монтажні фрази під час створення соціального рекламного ролика. Презентує власний твір, вільно тримаючись перед публікою.</p>
Всього годин у навчальному році:	35	

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень / учениця:

створює режисерську експлікацію аудіовізуального твору;

здійснює аналіз літературного твору під час написання режисерського сценарію з дотриманням його основних компонентів;

дотримується принципів монтажу під час створення монтажної фрази;
створює соціальну рекламу з дотриманням композиційних вимог та функціональних особливостей.

Третій рік навчання. Завдання: поглиблення знань зі специфіки використання режисерської розкадровки через практичне створення графічного зображення зорового ряду; формування навичок режисерської роботи над екранізацією; ознайомлення зі специфікою відображення дійсності в режисурі інформаційних програм, зокрема в роботі над телерепортажем; створення телесюжету зі стендапом з дотриманням складових елементів жанру.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 7. Монтажно-графічна розробка	<p>1. Storyboard (розкадровка) як графічне зображення зорового ряду фільму.</p> <p>2. Компоненти створення розкадровок: номер кадру, крупність плану, ескіз дії, текст, візуальні ефекти.</p> <p>3. Storyboard анімаційного фільму: графічний (від руки), комп'ютерний; покадровий, перекладка (використання шарів рухів кожної частини тіла). Аніматік як зразок майбутнього анімаційного фільму.</p>	5	<p>1. Знає та пояснює значення розкадровки у створенні фільму.</p> <p>2. Створює графічне зображення ключових кадрів запропонованого викладачем аудіовізуального твору з дотриманням основних компонентів.</p> <p>3. Вміє перекласти мовний сюжет у візуальні образи, вибудовує лінію поведінки персонажа в заданій ситуації відповідно до творчого завдання.</p>
Модуль 10. Екранізація	<p>1. Екранізація та її види: пряма, авторська та за мотивами літературного твору. Особливості режисерського опрацювання екранізації: екранне бачення літературного твору, визначення головних дійових осіб. Режисерські екранні твори С. Параджанова.</p> <p>2. Відеопоезія як форма екранізації поетичного твору. Історія виникнення та розвитку відеопоезії. Види відеопоезії: документальна,</p>	8	<p>1. Знає та пояснює поняття «екранізація». Визначає види екранізації серед прикладів відеоробіт. Називає особливості опрацювання екранізації.</p> <p>2. Знає та пояснює поняття «відеопоезія»; називає ключові моменти історії її виникнення.</p>

	ілюстративна, текстографічна, сюжетна, музична, концептуальна, візуальна. Алгоритм створення відеопоезії: поетичний твір; концепція майбутнього аудіовізуального твору; відеоряд; музичний супровід.		Розрізняє види відеопоезії на прикладах. Створює коротку практичну відеороботу за запропонованим фрагментом літературного твору відповідно до алгоритму.
Модуль 11. Режисура студійних програм	<p>1. Загальні особливості режисури студійних програм (розважальних, соціально-політичних, інформаційних). Виробничий цикл студійних програм: сценарна заявка, тематичне планування, телевізійний сценарій, технологія виробництва тощо.</p> <p>2. Основні принципи відображення дійсності: фіксація реальності, аналіз реальних фактів і явищ, створення художнього образу на основі документального матеріалу.</p> <p>3. Поняття: новина, подія, факт, інформаційний привід.</p> <p>4. Ключові компоненти режисури інформаційних жанрів: простір, логотип програми, розташування камер, музичний супровід тощо. Функції режисера в програмі теленовин: побудова сцен, дотримання логічності у викладі події, образне, екранне висвітлення події чи факту з дотриманням усіх основних екранних компонентів.</p>	4	<p>1. Пояснює особливості режисерської діяльності над студійними програмами. Називає складники виробничого циклу студійних програм.</p> <p>2. Розуміє та називає основні принципи відображення дійсності в аудіовізуальному творі.</p> <p>3. Знає та пояснює поняття «новина», «подія», «факт», «інформаційний привід».</p> <p>4. Називає ключові компоненти режисури інформаційних жанрів. Пояснює функціональні особливості роботи режисера в теленовинах.</p>
Модуль 12. Телерепортаж	1. Телерепортаж як найоперативніший жанр журналістики. Жанрові особливості репортажу: наочність, документальність, образна аналітичність тощо.	3	1. Знає та пояснює поняття «телерепортаж». Називає та розрізняє на прикладах жанри, види та типи репортажу.

	<p>Види телерепортажу: подієвий, проблемний (аналітичний), пізнавальний (тематичний). Типи телерепортажу: гарячий, теплий, холодний.</p> <p>2. Подія і послідовність її розвитку в телерепортажі.</p>		<p>2. Визначає ключові моменти події та послідовність її показу в запропонованих прикладах телепрограм та під час виконання творчих завдань.</p>
<p>Модуль 13. Телевізійний сюжет</p>	<p>1. Телесюжет як розповідь про подію. Складові елементи інформаційного сюжету: відеоряд, закадровий текст, стендап, синхрон, інтерв'ю, лайф.</p> <p>2. Синопис сюжету: тема, ідея, головний герой, місце зйомки (локація – де і що знімаємо), особливі умови зйомки.</p> <p>3. Стендап як критерій достовірності події. Види стендапу: початковий, «місток» (у середині сюжету), завершальний.</p> <p>4. Синхрон (інтерв'ю) та його види: ділове, експрес, потретне, проблемне, інформаційне. Принцип вибору синхрону (думка людини щодо події чи ситуації до 15 сек).</p> <p>5. Режисерське втілення телевізійного сюжету.</p>	<p>15</p>	<p>1. Пояснює значення поняття «телесюжет». Називає складові елементи телевізійного сюжету.</p> <p>2. Складає синопис сюжету за основними компонентами.</p> <p>3. Пояснює поняття «стендап». Розрізняє види стендапів у запропонованих прикладах телесюжетів.</p> <p>4. Розрізняє види синхронів; дотримується принципу його вибору відповідно до творчого завдання.</p> <p>5. Комбінує складові елементи телевізійного сюжету, дотримується його синопису відповідно до ідейно-тематичного бачення. Презентує власний твір, вільно тримаючись перед публікою.</p>
<p>Всього годин у навчальному році:</p>		<p>35</p>	

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень / учениця:

створює розкадровки (storyboard) відповідно до сюжету аудіовізуального твору;

втілює екранне бачення літературного твору в процесі створення відеопоезії відповідно до алгоритму;

дотримується ключових компонентів режисури інформаційних жанрів та основних принципів відображення дійсності в процесі роботи над телерепортажем;

створює телесюжет зі стендапом з урахуванням жанрових особливостей, дотриманням сінOPSISу та складових елементів.

Четвертий рік навчання. Завдання: ознайомлення зі специфікою постановочної та документальної режисури; формування навичок створення музичного кліпу із застосуванням кліпового монтажу в практичній діяльності; використання отриманих знань та навичок в процесі створення теленарису з дотриманням складових елементів жанру.

Навчальні модулі	Зміст Навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 14. <i>Постановочна режисура</i>	1. Вигадані події на екрані. Постановочна режисура як синтез екранних елементів для виразного відображення суспільних відносин. 2. Робота з актором на знімальному майданчику (розкриття характеру персонажа, взаємодія з партнерами тощо). Основні методи роботи режисера з актором за системою К. Станіславського: режисерський показ, використання типажу, робота з професіоналом, метод провокацій.	4	1. Створює вигадані образи життя на основі реальних або вигаданих подій під час виконання творчого завдання. 2. Пояснює важливість вміння режисера побудувати гру актора, контролювати та корегувати її якість. Називає та пояснює методи роботи режисера з актором під час репетицій та на знімальному майданчику.
Модуль 15. <i>Музичний кліп</i>	1. Поняття «музичний кліп» та історія його виникнення. Види музичних кліпів: сюжетні, несюжетні; постановочні, концертні, анімаційні. Українські кліпмейкери: М. Паперник, А. Бадоев, В. Шклярєвський, В. Придувалов, Т. Муїньо та ін.	10	1. Пояснює особливості поняття «музичний кліп», називає ключові моменти історії його виникнення. Розрізняє види музичних кліпів на запропонованих прикладах. Знає та називає українських

	<p>2. Кліповий монтаж та особливості його використання (перевага крупних планів, швидка зміна планів тощо).</p> <p>3. Етапи режисерської роботи над музичним кліпом: осмислення твору, режисерський задум, планування акторського та технічного виконання кліпу, написання сценарію, робота з акторами, знімальний процес.</p>		<p>кліпмейкерів та аналізує їхні екранні твори.</p> <p>2. Враховує особливості використання кліпового монтажу як під час знімання творчого завдання, так і на етапі монтажу.</p> <p>3. Знає, називає та дотримується основних етапів режисерської роботи над музичним кліпом під час виконання творчого завдання.</p>
<p>Модуль 16. Документальна режисура</p>	<p>1. Документальний фільм як образна передача реальних подій. Режисерська робота українських документалістів (С. Буковський, В. Шевченко, В. Шкурін, Г. Шклярєвський, Ю. Терещенко, І. Цілик та ін.).</p> <p>2. Класифікація відеоряду в документальному телефільмі: архівні кадри, інтерв'ю з учасниками подій, інсценізації (реконструкції).</p> <p>3. Реконструкція хроніки у неігровому фільмі.</p> <p>4. Роль режисера в роботі над документальним телефільмом.</p>	6	<p>1. Розуміє та пояснює різницю між документальною та постановочною режисурою. Називає режисерів української документалістики та аналізує їхні роботи. Формулює ідею образного відтворення реальних подій під час виконання творчого завдання.</p> <p>2. Розрізняє відеоряди у запропонованих документальних екранних творах.</p> <p>3. Розуміє та пояснює значення та специфіку створення реконструкції в документальному екранному творі.</p> <p>4. Пояснює важливість створення режиссером композиційної побудови документального екранного твору та узгодження відеорядів відповідно до теми, ідеї, надзавдання та образного вирішення.</p>

<p>Модуль 17. Теленарис</p>	<p>1. Поняття «теленарис» та його характеристики (мала форма; наявність думки автора; розповідь, заснована на реальних фактах тощо). Види нарису: портретний, проблемний, подорожній. Документальна основа нарису: особисті спостереження журналіста, документи, листи, інтерв'ю з героями подій тощо. Образне вирішення події.</p> <p>2. Портретний нарис у розкритті героя. Види портретного нарису: портретна замальовка, портрет-інтерв'ю, портрет-порівняння, некролог тощо. Характеристики портретного нарису: тривале спостереження, портретне інтерв'ю, архівні кадри, «звична камера».</p> <p>3. Проблемний нарис як висвітлення через героя суспільної проблеми. Види: дослідження, розслідування, судовий. Характеристики проблемного нарису: передача справжніх емоцій героїв, авторських переживань через досліджувану проблему.</p> <p>4. Подорожній нарис як розповідь про подорож до різних куточків світу. Характеристики подорожнього нарису: динаміка, переміщення у часі й просторі, відчуття «присутності» у подорожі.</p> <p>5. Співпраця режисера та журналіста.</p> <p>6. Режисерське втілення теленарису.</p>	<p>15</p>	<p>1. Знає поняття «теленарис»; називає його характеристики. Розрізняє види теленарису в запропонованих прикладах. Демонструє образне вирішення та використовує документальну основу під час створення практичних робіт.</p> <p>2. Називає характеристики портретного нарису та розрізняє його види на прикладах.</p> <p>3. Називає характеристики проблемного нарису та розрізняє його види в прикладах екранних творів.</p> <p>4. Називає характеристики екранного твору в жанрі «подорожній нарис».</p> <p>5. Пояснює особливості взаємодії режисера та журналіста.</p> <p>6. Уміє розподілити обов'язки між членами</p>
---	--	-----------	---

		знімальної групи. Дотримується теми та ідеї твору, поєднує відібрані для нарису факти, події, документальні матеріали з розкриттям їхнього зв'язку та висловленням позиції автора. Логічно поєднує складові елементи теленарису (документальні, інсценовані кадри, синхрони тощо). Презентує власний твір, вільно тримаючись перед публікою.
Всього годин у навчальному році:		35

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

поєднує постановочні та документальні елементи, дотримується етапів режисерської роботи в процесі створення аудіовізуальних творів;

використовує компоненти екранної форми «музичний кліп» та кліповий монтаж в процесі втілення режисерського задуму;

використовує кліповий монтаж у режисерській діяльності;

володіє зображально-виражальними засобами кінематографа під час створення відеоробіт;

створює власний творчий продукт у жанрі теленарису за всіма етапами з логічним поєднанням складових елементів.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горевалов С. І., Десятник Г. О. Вступ до спеціальності кіно-, телемистецтво : навчальний посібник. Київ : КНУ, 2014. 132 с.
2. Горпенко В. Г. Монтажне кадрозчеплення. Київ : ДІТМ, 1999. 73 с.
3. Горпенко В. Г. Функції кольору в кіно та на телебаченні. Київ : ДІТМ, 1999. 55 с.
4. Десятник Г. О. Від задуму до екрану : тексти лекцій. Київ : КНУ, 2015. 226 с.
5. Десятник Г. О. Режисура кіно- і телебачення : тексти лекцій. Київ : Інститут журналістики КНУ, 2018. 88 с.
6. Кісін В. Режисура як мистецтво та професія. Київ : НАЦ «АЕЛС-технологія», 1998. 104 с.
7. Лісневська А., Коженівська Т. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. з напрямку підготовки «Кіно-, телемистецтво» та «Тележурналістика». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 190 с.
8. Маккі Р. Оповідь. Субстанція, структура, стиль та принципи письмової екранізації. Київ : АРК. ЮЕІ, 2021. 520 с.
9. Ткаченко А. Мистецтво слова : вступ до літературознавства : підруч. для студентів гуманітарних спеціальностей вищ. навч. закладів. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
10. Ширман Р. Н. Алхимия режиссуры. Мастер-класс. Киев : ЗАО «Телерадиокурьер», 2008. 448 с.
11. Ширман Р. Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас. Київ : ЗАТ «Телерадіокур'єр», 2004. 200 с.
12. Шклярєвський Г., Терещенко Ю. Режисура : морфологія та синтаксис екранних мистецтв : навч. посіб. для вищ. навч. закладів. Київ : Альма-Прес, 2004. Ч. 1. 320 с.
13. Яровець А. В. Телевізійна режисура : теорія і практика. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 264 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Має загальне уявлення про режисуру, відповідає на прості запитання викладача короткими репліками. На елементарному рівні виконує функціональні обов'язки режисера в процесі виконання творчих завдань. Рівень втілення режисерського задуму учнем / ученицею не відповідає програмним вимогам.
Середній	4 – 6	З незначними помилками пояснює зміст навчальної теми. Має складнощі з формулюванням висновків на основі засвоєної інформації. Враховує композиційні вирішення та технічні можливості у втіленні режисерського задуму з деякими помилками. За допомогою викладача створює екранний твір на задану тему відповідно до специфіки роботи режисера.
Достатній	7 – 9	Логічно будує відповідь, допускаючи неточності під час відповіді, проявляє інтерес до теми, формулює нескладні висновки, звертаючись до прикладів класичних українських та світових аудіовізуальних творів. Проявляє режисерське бачення під час виконання практичної роботи. Дотримується композиційної послідовності режисерського задуму під час його реалізації з незначними помилками. Самостійно, з незначними помилками, створює екранний продукт за всіма етапами його виробництва.
Високий	10 – 12	Має системні знання з основ режисури, проявляє творчий підхід у реалізації режисерського задуму. Може самостійно проаналізувати українські та світові екранні твори. Визначає тему, ідею, конфлікт твору та має бачення щодо його втілення. Створює власний аудіовізуальний твір відповідного жанру за всіма етапами його виробництва, чітко дотримуючись основних принципів та композиційної побудови. Вміє взаємодіяти в творчо-виробничому колективі, розподіляти обов'язки між членами знімальної групи.